Joanna Żabińska
Akademia Ekonomiczna im. Karola Adamieckiego w Katowicach

ROLA MIĘDZYNARODOWEJ WSPÓŁPRACY FINANSOWEJ W STABILIZACJI ŚWIATOWEGO SYSTEMU FINANSOWEGO NA PRZYKŁADZIE G20

Wprowadzenie

Rynki finansowe są globalne, wymagają zatem globalnych uregulowań i nadzoru. Dotychczas sądzono, że aby uczynić system finansowy bezpiecznym, należy zagwarantować bezpieczeństwo pojedynczym uczestnikom tego systemu. Uważano, że dopóki banki są dobrze zarządzane i finansowo solidne, dopóty również cały sektor bankowy jest stabilny. Przekonanie to było związane z dominującym przed kryzysem – wywołanym upadkiem Lehman Brothers – ukierunkowaniem regulacji na płaszczyznę mikro (*micro-prudential approach*). Kryzys ujawnił, że skoncentrowanie się regulatorów i nadzorców wyłącznie na poszczególnych sektorach spowodowało, że nie zauważyli oni rosnącego ryzyka systemowego wynikającego ze splatania się działań poszczególnych uczestników systemu finansowego. W związku z rosnącym procesem globalizacji instytucje finansowe są wzajemnie ze sobą powiązane różnymi operacjami i transakcjami, załamanie jednej ważnej instytucji finansowej destabilizuje pozostałych uczestników systemu finansowego. Wynika to stąd, że system finansowy stanowi coś więcej niż tylko sumę poszczególnych jego części. Stąd uregulowania ukierunkowane na sferę mikro muszą być uzupełnione o uregulowania ukierunkowane na sferę makro (*macro-prudential approach*). Ryzyko, które powstaje w wyniku splatania się działań poszczególnych uczestników rynku, było głównym źródłem i przyczyną aktualnego kryzysu finansowego.

Systemowe ryzyko powstaje w systemie finansowym w co najmniej trzech płaszczyznach:

- w obszarze instrumentów finansowych (kredyty, pożyczki, derywaty),
- na rynkach, na których handluje się tymi instrumentami,

- poprzez banki, instytucje ubezpieczeniowe, fundusze emerytalne, które mają te instrumenty i nimi handlują.

Jeżeli chce się zabezpieczyć system finansowy przed załamaniem, należy to ryzyko minimalizować. Żadna część składowa systemu finansowego nie powinna być wyjęta spod regulacji i nadzoru.

Kwestie wspierania i wzmacniania regulacji i nadzoru nad rynkami finansowymi była od lat dyskutowana na różnych forach międzynarodowych. Na szczególną uwagę w tym zakresie zasługuje Forum Stabilności Finansowej (FSF) założone w 1999 r. Tietmeyer, pomysłodawca FSF, już wtedy twierdził, że potrzebujemy porządku prawnego i ram prawnych dla rynków finansowych. Dotychczas mamy je jedynie na płaszczyźnie narodowej i sektorowej. Międzynarodowe organizacje finansowe mogą być, jego zdaniem, wykorzystane dla dalszego rozwoju ram porządkowych (FAZ, 1999). Chodzi o stworzenie pewnej konstrukcji, która z jednej strony uwzględnia narodową suwerenność, a z drugiej zapewnia pewien ład prawny na płaszczyźnie międzynarodowej. Ta koncepcja w całej rozciągłości stała się możliwa do zrealizowania dopiero w rezultacie wystąpienia najostrzejszego kryzysu od czasu wielkiej depresji z lat 1929-1933. Bankructwo Lehman Brothers i związane z nim potężne zawirowania na rynkach finansowych uświadomiły politykom i ekspertom finansowym konieczność przeprowadzenia głębokich reform w funkcjonowaniu międzynarodowego systemu finansowego i stworzenia nowego ładu finansowego. Dużą rolę w wypracowaniu nowych propozycji stabilizowania światowego systemu finansowego odegrała grupa G20 reprezentująca przedstawicieli rządów wysoko rozwiniętych krajów przemysłowych i krajów rozwijających się. Wypracowany w ostatnich dwóch latach przez G20 międzynarodowy konsensus dotyczący podstawowych zasad nowego ładu finansowego ma szansę na realizację pod warunkiem, że rozważane reformy będą szybko realizowane.

1. Liberalizacja, deregulacja, globalizacja a powstanie G20

Lata 90. ubiegłego wieku charakteryzują się rosnącą częstotliwością kryzysów finansowych na świecie. Przyczyn tej rosnącej wrażliwości krajów na załamania występujące na rynkach finansowych upatruje się w zbyt szybko przeprowadzonej liberalizacji i deregulacji bez tworzenia odpowiednich rozwiązań instytucjonalnych zabezpieczających stabilność systemów finansowych[1]. Wielu ekonomistów odpowiedzialnością za coraz częstsze i głębsze kryzysy finansowe obarczyło tzw. Konsensus Waszyngtoński. Jest to 10-punktowa agenda przygotowana przez Johna Williamsona na konferencję zorganizowaną przez Institute for Inter-

[1] Przez instytucjonalne rozwiązania rozumie się w tej pracy reguły, standardy, procedury tworzące instytucjonalne warunki ramowe dla sektora finansowego zabezpieczające jego stabilność i efektywność.

national Economics w Waszyngtonie w 1989 r. Agenda ta oferowała krajom Ameryki Łacińskiej oraz państwom o gospodarce kierowanej centralnie zalecenia, które obejmowały w zasadzie wszystkie najważniejsze elementy polityki gospodarczej. Zgodnie z konsensusem władze poszczególnych krajów miały zmierzać do otwierania własnych rynków dla zagranicznej konkurencji. Miały dążyć do osiągnięcia stabilizacji makroekonomicznej, miały upłynniać kursy swoich walut, znosić ograniczenia w dostępie do rynku dla inwestorów zagranicznych. Miały prywatyzować państwowe przedsiębiorstwa oraz deregulować rynki (zmienianie przepisów dotyczących działalności biznesowej w poszczególnych sektorach gospodarki, w tym na rynku pracy) (Zybała 2004). Pomimo że Williamson przygotował tę agendę dla krajów Ameryki Łacińskiej, rozwinęła się ona jako polityczny wzorzec stosowany wobec krajów członkowskich przez MFW i Bank Światowy, jak również przez administrację USA dla krajów rozwijających się i krajów Trzeciego Świata. Jednocześnie ze względu na zawarte w agendzie akcenty na liberalizację, deregulację i prywatyzację stała się ona synonimem rozwiązań oferowanych przez neoliberałów (Kołodko 1999).

Konsensus Waszyngtoński zyskał rangę swoistego wyznania wiary globalizacji (Zybała 2004). Jego założeniem było to, że rynki są wydajne i racjonalne, więc rządy w takiej sytuacji nie powinny odgrywać wielkiej roli. Uważano, że biedni i bogaci nie mają już sprzecznych interesów, ponieważ jedni i drudzy będą czerpać korzyści z mającego nastąpić wzrostu gospodarczego. Miałoby to nastąpić wraz z uwolnieniem gospodarki spod ciężaru podatków, regulacji publicznych i działań rządów. Według Josepha Stiglitza sukces Konsensusu wynikał z jego prostoty jako pewnej intelektualnej doktryny. Kilka wskaźników – inflacja, wzrost podaży pieniądza, stopa procentowa, budżet i deficyt handlowy mogą służyć za bazę do sformułowania rekomendacji. Ślepe stosowanie zasad Konsensusu przez międzynarodowe instytucje i prywatnych kredytodawców w stosunku do wszystkich rozwijających się gospodarek było w tym czasie dominującą praktyką (Zybała 2004). Akceptowanie dogmatycznych formuł przez kraje rozwijające się było podyktowane strachem przed negatywną reakcją rynku w razie odrzucenia tych „zaleceń", zwłaszcza że Konsensus reprezentował oficjalne stanowisko krajów G7 i innych państw członkowskich MFW i Banku Światowego – zarówno kredytodawców jak i pozostałych uczestników rynku (Zybała 2004).

W połowie lat dziewięćdziesiątych Konsensus Waszyngtoński dostał się pod ostrzał ostrej krytyki. Kraje Ameryki Łacińskiej, które orientowały się na zalecenia agendy, wpadały w kolejne kryzysy. Najpierw Meksyk w latach 1994-1995, potem Brazylia 1998-1999, Argentyna 2000. Ekonomiści o orientacji neoliberalnej owe kryzysy wyjaśniali tym, że kraje te nie dość konsekwentnie realizowały postulaty agendy. Tymczasem w rzeczywistości kraje te dokonując liberalizacji i deregulacji, nie zabezpieczały instytucjonalnie swoich rynków i dlatego ich wrażliwość na kryzysy znacznie wzrosła.

W Konsensusie Waszyngtońskim brakowało instytucjonalnych rozwiązań w dziedzinie społecznej, stawiał on bowiem na pełną swobodę sił rynkowych. W rezultacie stosowania zaleceń Konsensusu w krajach, które je realizowały, rosło zróżnicowanie społeczne, bieda, bezrobocie i pogłębiał się kryzys zadłużenia, chociaż udało się znacznie obniżyć inflację i deficyty budżetowe, głównie poprzez prywatyzację firm państwowych. Jednak wyprzedaż aktywów państwowych tylko na krótko pomogła równoważyć budżet poszczególnych krajów. Krytyka zorientowanych wyłącznie rynkowo propozycji Konsensusu Waszyngtońskiego stawała się coraz głośniejsza. Kontrowersje wokół konsensusu skoncentrowały dyskusję na znaczeniu instytucjonalnych ram dla długookresowego rozwoju. Znalazło to wyraz w nowych pracach badawczych, w których analizowano istotę i znaczenie instytucjonalnych warunków ramowych dla rozwoju gospodarczego (Fukuyama 2005). Prace te w większości zostały ukierunkowane na zbadanie powiązań między jakością instytucjonalnych warunków ramowych jakiegoś kraju i jego dochodem na jednego mieszkańca.

Coraz bardziej widoczna rozbieżność między rzeczywistością a założeniami Konsensusu Waszyngtońskiego spowodowała, że stracił on swoją reputację. Dlatego przestał pełnić rolę międzynarodowego benchmarku, czyli podstawy dla polityki gospodarczej. Wbrew zasadom Konsensusu, za J. Stiglitzem można powiedzieć, że rynki nie są doskonałe i nie załatwiają wszystkich spraw, a wzrost gospodarczy nie jest receptą na wszystkie społeczne bolączki (Stiglitz 2007). Ważna jest stabilizacja makroekonomiczna, gdyż umożliwia właściwe prowadzenie biznesu, ale ważne są również właściwe regulacje finansowe, regulacje w zakresie konkurencji, transferu kapitału i technologii, tak aby zapewnić więcej korzyści lokalnym społecznościom. Zdaniem niektórych ekonomistów Konsensus wymagał uzupełnienia o zagadnienia instytucjonalnych reform. Za decydujące uznano zatem stworzenie ram instytucjonalnych dla stabilizacyjnie zorientowanej makroekonomicznej polityki gospodarczej (Stark 2005). Gospodarka rynkowa potrzebuje instytucji, które:

- zabezpieczają solidne ramy prawne i bezpieczeństwo prawne,
- zapewniają harmonijne funkcjonowanie rynków,
- wspierają makroekonomiczną stabilność poprzez tworzenie reguł gry,
- wspierają spójność społeczną.

Jednocześnie w wyniku przyspieszonego tempa globalizacji, rosnących powiązań między poszczególnymi krajami i regionami świata, a także szybkiego tempa wzrostu krajów rozwijających się, zwłaszcza Chin, Indii, Rosji i Brazylii, które w relatywnie krótkim czasie uzyskały duże znaczenie międzynarodowe, nastąpiły istotne zmiany w strukturze gospodarki światowej. W tej sytuacji rozwiązywanie problemów gospodarczych i finansowych świata nie mogło odbywać się bez uczestnictwa najważniejszych krajów rozwijających się. Chodziło o wciągnięcie państw nienależących do G7 w rozwiązania dotyczące aspektów globalnych kryzysów finansowych. Takie spotkania konsultacyjne odbyły się w marcu i w kwiet-

niu 1999 r. i skupiały się na dyskusjach związanych z reformami globalnej gospodarki i międzynarodowego systemu finansowego. Rekomendacje wypracowane na tych spotkaniach dotyczące zmniejszenia wrażliwości gospodarki światowej na kryzysy wskazywały na potencjalne korzyści wynikające z regularnych międzynarodowych forów konsultacyjnych obejmujących państwa rynków wschodzących. Taki regularny dialog ze stałą grupą członków został zinstytucjonalizowany poprzez stworzenie w 1999 r. grupy G20.

Grupa G20 została założona w wyniku propozycji ministrów finansów grupy G7 (w raporcie dotyczącym wzmocnienia międzynarodowej architektury finansowej) na szczycie gospodarczym w Kolonii w czerwcu 1999 r. i potwierdzona we wrześniu 1999 r. w komunikacie ministrów finansów i prezesów banków centralnych grupy G7. Spotkanie założycielskie odbyło się 15 i 16 grudnia 1999 r. w Berlinie (Bundesministerium der Finanzen).

Grupa dwudziestu jest nieformalnym forum, w ramach którego odbywa się dialog między krajami przemysłowymi i rozwijającymi się, którego celem jest wspieranie ogólnoświatowej stabilności gospodarczej i finansowej (Fukuyama 2005)[2]. Do grupy G20 wchodzą ministrowie finansów i prezesi banków centralnych z 19 krajów członkowskich: Argentyny, Australii, Brazylii, Chin, Francji, Kanady, Indii, Indonezji, Niemiec, Japonii, Meksyku, Rosji, Turcji, Arabii Saudyjskiej, Republiki Południowej Afryki, Korei Południowej, Wielkiej Brytanii, Włoch i USA oraz przedstawiciele Unii Europejskiej (jest 20 członkiem grupy). W posiedzeniach z urzędu biorą udział przedstawiciele MFW i Banku Światowego. Kraje należące do G20 reprezentują 90% światowego PKB, 80% handlu światowego i 2/3 ludności świata (Bundesministerium der Finanzen). To sprawia, że G20 ma wysoki poziom legitymizacji i jest ważnym forum, na którym oprócz zagadnień finansowych regularnie omawia się także takie problemy, jak zmiana klimatu i zwalczanie biedy. Generalnie działania G20 zmierzają do wzmocnienia międzynarodowej architektury finansowej i zapewnienia możliwości dialogu nad narodową polityką, międzynarodową współpracą i międzynarodowymi instytucjami finansowymi; G20 pomaga wspierać wzrost i rozwój na całym świecie.

Od początku swego istnienia w 1999 r. działalność grupy G20 została ukierunkowana na wzmacnianie architektury finansów międzynarodowych, a także wsparcie zrównoważonego wzrostu i rozwoju gospodarczego. Z inicjatywy niemieckiej i meksykańskiej zainteresowano grupę G20 zagadnieniem „Institution building" w sektorze finansowym w celu zapewnienia odpowiednich warunków dla trwałego wzrostu. Zgodnie z mandatem G20 głównym celem tego forum jest pomoc w tworzeniu warunków dla wzrostu zysków, zmniejszenia biedy i zapewnienia stabilności finansowej, tak aby globalizacja stała się źródłem korzyści dla wszystkich krajów.

[2] Zdaniem F. Fukuyamy międzynarodowe podmioty często odwołują się do formy współpracy w ramach różnego typu forów nieformalnych, ponieważ jest ona szybka, elastyczna i stosunkowo łatwa do wynegocjowania.

W praktyce grupie G20 chodzi o to, aby na bazie wymiany doświadczeń wypracować uzgodnione stanowisko. Uzgodnione przez G20 propozycje ze względu na wagę tego ugrupowania w gospodarce światowej mają wysoki poziom legitymizacji i szanse na ich implementację. Kraje członkowskie G20 zobowiązały się do przestrzegania wypracowanych uzgodnień.

2. Znaczenie międzynarodowej współpracy w działaniu grupy G20

O ile w latach 1999-2007 spotkania odbywały się na szczeblu ministrów finansów, o tyle w rezultacie międzynarodowego kryzysu finansowego w latach 2008-2009 ranga spotkań grupy G20 znacznie wzrosła. Po raz pierwszy spotkanie G20 na poziomie szefów państw i rządów odbyło się w Waszyngtonie 15 listopada 2008 r. Nastąpiło to niemal miesiąc po upadku Lehman Brothers. Głównym celem szczytu było ustalenie podstawowych elementów planu walki z kryzysem i ustalenie zasad nowego porządku w światowej gospodarce tak, by uniknąć niestabilności i zawirowań na rynkach finansowych. Podpisana przez uczestników szczytu deklaracja sprowadzała się do wytyczenia trzech głównych kierunków działań:

1) wzmocnienia transparentności i odpowiedzialności rynków finansowych,
2) zwiększenia współdziałania państwa,
3) zaostrzenia kontroli na rynkach finansowych i wzmocnienia zdrowych regulacji w światowej gospodarce (Kolka).

Ad 1) Wzmocnienie przejrzystości rynków finansowych powinno się dokonać przez podniesienie wymagań dotyczących ujawniania informacji o złożonych produktach finansowych oraz sytuacji finansowej podmiotów prowadzących działalność na rynkach finansowych. Powinno to zapobiec manipulacjom na rynkach, oszustwom i nadużyciom, a także ochronić przed nadmiernym ryzykiem finansowym.

Ad 2) Wzmocnienie międzynarodowej współpracy oznacza zacieśnienie współpracy między regulatorami i większą koordynacją ich działań na wszystkich segmentach rynku finansowego ze szczególnym uwzględnieniem transgranicznych przepływów kapitałowych, a także wzmocnienie współpracy między regulatorami i innymi właściwymi władzami w zakresie zapobiegania, zarządzania i rozwiązywania kryzysów.

Ad 3) Ma się dokonać poprzez zaostrzenie i wzmocnienie systemu regulacyjnego, nadzoru ostrożnościowego i zasad zarządzania ryzykiem, a także objęcie regulacjami lub kontrolą wszystkich rynków finansowych, w tym także zaostrzenie nadzoru nad działalnością agencji ratingowych (G20, 2008).

Wprowadzenie wyżej zaproponowanych reform powinno wzmocnić rynki finansowe i systemy regulacyjne. Ponieważ rynki finansowe mają obecnie charakter glo-

balny, konieczne jest zintensyfikowanie współpracy międzynarodowej między regulatorami rynków oraz wzmocnienie międzynarodowych standardów i ich konsekwentne przestrzeganie celem ochrony przed niekorzystnymi zmianami o zasięgu transgranicznym, regionalnym lub światowym, którą wpływają na międzynarodową stabilność finansową.

Konkretne działania zmierzające do realizacji zaleceń i rekomendacji zawartych w komunikacie G20 z listopada 2008 r. znalazły wyraz w dołączonym do komunikatu planie działań obejmującym priorytetowe działania planowane do zakończenia przed terminem kolejnego szczytu G20 oraz działania średniookresowe. Ponadto zobowiązano ministrów finansów G20 między innymi do przeglądu i ujednolicenia międzynarodowych standardów dotyczących papierów wartościowych; wzmocnienia przejrzystości rynków kredytowych instrumentów pochodnych oraz redukcji ich ryzyka systemowego; zdefiniowania zakresu działań systemowo ważnych instytucji oraz określenia sposobu ich kontroli i nadzoru.

Największym osiągnięciem szczytu w Waszyngtonie było wyrażenie zgody krajów członkowskich G20 na reformy i przyjęcie planu działania implementacji zasad dla reformy międzynarodowego systemu finansowego (Action Plan to Implement Principles for Reform) zwłaszcza w sytuacji istnienia różnych stanowisk i koncepcji rozwiązania globalnego kryzysu prezentowanych przez poszczególne kraje G20. Szczyt w Waszyngtonie zapoczątkował międzynarodowy dialog dotyczący przygotowania fundamentów nowej międzynarodowej architektury finansowej.

Kontynuacja dialogu w sprawie reform światowego systemu finansowego nastąpiła także podczas drugiego szczytu G20 w Londynie (1 kwietnia 2009). Szczyt ten odbywał się wtedy, gdy światowy kryzys finansowy przebił się do gospodarki realnej i osiągnął rozmiary globalnego kryzysu gospodarczego, stąd przywrócenie wzrostu gospodarczego i tworzenie miejsc pracy stało się działaniem priorytetowym. Przyjęto plan ożywienia i reform gospodarki światowej, który ma prowadzić do pobudzenia wzrostu gospodarczego oraz wyznaczać kierunki reform systemu finansowego.

Podjęte w Londynie postanowienia można ująć w trzy istotne punkty:

1) Znaczne poszerzenie finansowania dla międzynarodowych instytucji (MFW, Bank Światowy itp.).
2) Instytucjonalne reformy dotyczące międzynarodowej współpracy w obszarze nadzoru finansowego.
3) Zaostrzenie regulacji sektora finansowego.

W obszarze reform międzynarodowego systemu finansowego na uwagę zasługują punkty 2 i 3.

Ad 2) Biorąc pod uwagę konieczność wzmocnienia międzynarodowej współpracy finansowej, G20 postanowiła, aby poszerzyć Forum Stabilności Finansowej o pewną liczbę nowych członków i o nowe zadania, przekształcając je w Financial Stability Board. Zadaniem tej instytucji powinno być wzmocnienie współpracy

między członkami odpowiadającymi za stabilność rynków finansowych oraz zbadanie i identyfikacja słabych punktów (wrażliwości) systemu finansowego, a także monitorowanie powstawania nowych rynków i instrumentów finansowych pod kątem objęcia ich nowymi regulacjami. Financial Stability Board we współpracy z MFW powinny zbudować system wczesnego ostrzegania, aby wcześniej identyfikować przyszłe ryzyko dla finansowej stabilności i im przeciwdziałać. W zakresie zacieśnienia międzynarodowej współpracy ta decyzja może się okazać z czasem najważniejszym osiągnięciem tego szczytu (Topolewski).

Ad 3) G20 uzgodniła, że w przyszłości wszystkie ważne dla systemu finansowego instytucje, instrumenty i rynki powinny być regulowane i nadzorowane. Należy rozszerzyć nadzór regulacyjny i wymagania dotyczące rejestracji dla agencji ratingowych w celu zapewnienia zgodności ich działania z międzynarodowym kodeksem dobrych praktyk. Dotyczy to także funduszy hedgingowych. Kwestie wynagrodzenia menedżerów bankowych powinny być uregulowane zgodnie z propozycjami FSF i zorientowane na cele długookresowe.

Uznano za konieczne podjęcie działań w stosunku do niewspółpracujących jurysdykcji, włączając raje podatkowe, poprzez wprowadzenie sankcji dla ochrony finansów publicznych. Wskazano również na konieczność podjęcia działań mających na celu podniesienie jakości i wielkości kapitału w systemie bankowym, a także na konieczność poprawy międzynarodowych standardów rachunkowości, w szczególności poprzez aktywizację zasad dotyczących wyceny i tworzenia rezerw (G20, 2009).

W wyniku uzgodnień i propozycji podjętych na szczytach w Waszyngtonie i Londynie zapoczątkowano wprowadzenie szerokich reform, które mają na celu zapobieżenie wystąpienia kryzysu finansowego takiej skali, jaki wystąpił w latach 2007 i 2008. Istotny postęp został uzyskany w zakresie wzmocnienia nadzoru ostrożnościowego, poprawy zarządzania ryzykiem, wzmocnienia przejrzystości, zintensyfikowania międzynarodowej współpracy w zakresie regulacji i nadzoru.

Szczyt w Pittsburghu jest kolejnym krokiem zmierzającym do wzmocnienia międzynarodowego systemu finansowego. Na szczycie tym przedstawiciele rządów zaapelowali do ministrów finansów i gubernatorów banków centralnych krajów członkowskich grupy G20 do uzgodnienia warunków ramowych reform w obszarach uzgodnionych na szczytach w Waszyngtonie, Londynie i Pittsburghu. W szczególności dotyczą one następujących zagadnień (G20, 2009):

- **Międzynarodowe regulacje mające na celu podniesienie jakości i wielkości kapitału** w systemie bankowym i unikanie nadmiernego stosowania dźwigni finansowej (Deutsche Bank, 2009). Narodowa implementacja wyższych i lepszych jakościowo wymagań kapitałowych, stworzenie odpowiednich buforów kapitałowych oddziałujących antycyklicznie, wyższych wymagań kapitałowych dla ryzykownych produktów – powinno zmniejszać bodźce do podejmowania nadmiernego ryzyka i umożliwiać stwo-

rzenie systemu finansowego odpornego na nieprzewidziane szoki. Szefowie państw i rządów grupy G20 zaakceptowali ostatnie uzgodnienia przyjęte przez Komitet Bazylejski wzmacniające nadzór i regulacje w sektorze bankowym. Wszystkie ważne centra finansowe grupy G20 zdecydowały się wprowadzić standardy kapitałowe ustalone w Bazylei II do 2011 roku.

- **Reforma wynagradzania kadry zarządzającej w instytucjach finansowych** jest istotną częścią wysiłków zmierzających do wzrostu stabilności finansowej. Zdaniem przedstawicieli G20 wysokie wynagrodzenia w sektorze finansowym zachęcają do podejmowania nadmiernego ryzyka. Dlatego wielkość wynagrodzeń należy powiązać z długookresowo wypracowanymi dochodami, dotyczy to zwłaszcza premii (Proissl 2009). Instytucje finansowe powinny stosować zdrowe zasady wynagradzania zaproponowane przez Financial Stability Board (FSB); G20 uznała, że FSB powinna monitorować implementację standardów proponowanych przez tę radę. Konieczne są dodatkowe instrumenty kontroli, które powinny być ustalone do marca 2010 r. (G20, 2009).
- **Wzrost przejrzystości rynku kredytowych instrumentów pochodnych** oraz redukcja ich ryzyka systemowego powinny się dokonać poprzez ich standaryzowanie i rejestrowanie na giełdzie (lub na platformach elektronicznych). Te dostosowania powinny być wprowadzone do końca 2012 r. Kontrakty derywatami OTC nierozliczane przez izby rozrachunkowe powinny podlegać podwyższonym wymaganiom kapitałowym (Deutsche Bank, 2009). G20 zaleca FSB i jego znaczącym członkom dokonywanie regularnej oceny implementacji uzgodnionych propozycji pod kątem przejrzystości rynku derywatów i regulacji ryzyka systemowego z nimi związanego.
- **Ważne systemowo instytucje finansowe oraz narzędzia ich kontroli i nadzoru** powinny wypracować międzynarodowo uzgodnione, specyficzne dla instytucji procedury (plan) rozwiązania w razie zagrożenia bankructwem. Uczestnicy szczytu uznali także, że należy utworzyć grupy zarządzania kryzysowego dla wielkich transgranicznych firm i opracować prawne uregulowania dla interwencji kryzysowej. Standardy ostrożnościowe dla systemowo ważnych instytucji powinny być współmierne do kosztów zaniedbań tych instytucji. FSB powinno zaproponować do końca października 2010 roku narzędzia kontroli i nadzoru, a także wymagania dotyczące dodatkowego kapitału, płynności i inne regulacje ostrożnościowe (G20, 2009).

Międzynarodowa współpraca występuje także na linii G20 i The International Accounting Standards Board (IASB). Chodzi o przyśpieszenie prac IASB zmierzających do osiągnięcia wysokiego poziomu konwergencji (ujednolicenia) standardów rachunkowości (Deutsche Bank, 2009)[3]. Termin zaprezentowania projektu ujednolicenia standardów rachunkowości ustalono na czerwiec 2011 r.

[3] Na globalnym rynku kapitałowym niezbędne są trwałe i powszechnie obowiązujące wszystkich uczestników regulacje.

Na uwagę zasługują również podjęte przez G20 działania w stosunku do niewspółpracujących jurysdykcji (NCJs), włączając w to raje podatkowe. G20 zaangażowała się w walkę z oazami podatkowymi, praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. W tym zakresie współpraca dotyczy The Global Forum of Transparency and Exchange of Information (głównym zadaniem forum jest praca nad poprawą przejrzystości podatkowej) oraz FATF (Financial Action Task Force – walka z praniem pieniędzy). Na szczycie w Pittsburghu G20 zadeklarowała podjęcie środków zaradczych przeciwko oazom podatkowym (marzec 2010 r.) (G20, 2009). Jednostką organizacyjną współpracującą z Global Forum i FATF w imieniu G20 jest Rada Stabilności Finansowej (Financial Stability Board – FSB), która została zobowiązana do raportowania postępów dotyczących NCJs. Pierwszy przegląd – luty 2010 r.

Uzgodnione w Pittsburghu reformy rynków finansowych powinny być wprowadzone w życie zgodnie z przyjętym harmonogramem. Przewiduje się, że większość regulacji, zwłaszcza dotyczących zwiększania poziomu i jakości kapitału własnego, nie zostanie wprowadzona przed rokiem 2011, czyli wejściem gospodarki światowej na ścieżkę trwałego wzrostu, aby nie zaszkodzić ożywieniu gospodarczemu, które w dużym stopniu zależy od działalności kredytowej banków. Oznacza to, że banki mogą do tego czasu funkcjonować według starych zasad i wygospodarowywać wysokie zyski. Ten okres ochronny ma swój sens. W bilansach banków znajdują się ciągle jeszcze znaczne niedobory. Jeżeli państwo nie chce wyrównać tych niedoborów za pomocą pieniędzy podatników, banki muszą to uczynić same. A to jest możliwe tylko dzięki wygospodarowanym zyskom. Gdyby banki były zmuszone znacznie zwiększyć swój kapitał własny, ucierpiałaby na tym akcja kredytowa, a to nie przysłużyłoby się zwalczaniu kryzysu. Problemem jest jednak, jak zmusić banki w tym okresie przejściowym do wykorzystania zrealizowanych zysków do sanacji swoich bilansów, zamiast przeznaczać je na dywidendy i premie. Dotychczas G20 ograniczała się do apeli, ale niewiadomą jest skuteczność tego rodzaju działań. Zagrożenia dla wprowadzenia ostrzejszych standardów dotyczących kapitału własnego są ponadto związane z przekształcaniem rekomendacji uzgodnionych w Pittsburghu na konkretne regulacje. Spodziewany jest duży opór ze strony niektórych banków, które obawiają się, że w tej sytuacji nie sprostają konkurencji.

Bibliografia

FAZ (1999), *Auch die Finanzmarkte brauchen eine Rechtordnung.*

Das BMF Service Glossar, www.bundesfinanzministerium.de.

Declaration summit on financial markets an the world economy (2008), G20, November 15.

Fukuyama F., (2006) *Ameryka na rozdrożu. Demokracja, władza i dziedzictwo neokonserwatyzmu*, Rebis, Poznań.

Fukuyama F., (2005), *Budowanie państwa. Władza i ład międzynarodowy XXI wieku*, Rebis, Poznań.
The Global Plan for Recovery and Reform, (2009), G20, London, 2 April.
Gruppe der Zwanzig (G20), www.bundesfinanzministerium.de.
Josef Ackermann uber Grundzuge einer neuen Weltfinanzordnung, (2009), Deutsche Bank z 03.09.
Kolka H.S., *Szczyt G20 w Waszyngtonie czyli jaki będzie nowy porządek w globalnej gospodarce*, www.globaleconomy.pl.
Kołodko G.W., (1999), *Od szoku do terapii. Ekonomia i polityka transformacji*, Poltext, Warszawa.
Kunftige Regulierungslandschaft nimmt Gestalt an (2009), Deutsche Bank z 07.10.
Leader's statement, the Pittsburgh summit (2009), September 24-25, www.g20.org.
W. Proissl (2009), *G20 legen Grossbanken an die Kette*, Financial Times Deutschland z 28.09.
Stark J., (2005), *Zur Bedeutung von Institutionen in der wirtschaftlichen und finanziellen Entwicklung*, Deutsche Bundesbank, Auszuge aus Presseartikeln nr 24 z 8 czerwca.
Stiglitz J., (2007), *Wizja sprawiedliwej globalizacji. Propozycje usprawnień*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
Strenghtening the international regulatory system, The Pittsburgh summit, www.g20.org.
Topolewski F., *Szczyt G20*, www.globaleconomy.pl.
Zybała A., (2004), *Globalna korekta. Szanse Polski w zglobalizowanym świecie*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław.

ROLE OF THE INTERNATIONAL FINANCIAL COOPERATION IN STABILIZATION OF GLOBAL FINANCIAL SYSTEM ON THE EXAMPLE OF G20

Summary

G20 became the premier forum for international economic cooperation and agreed to do everything necessary to repair the financial system and to maintain the global flow of the capital. On the leader's summit in Washington, London and Pittsburgh, G20 countries acted together to raise capital standards, to implement strong international compensation standards, to improve the over-the-counter derivatives market and to create more powerful tools in order to hold large global companies accountable for the risk they take. All these sweeping reforms are necessary to stop the dangers which can again destabilize the global economy and ensure the stability of financial markets.